

РАЕW ОСР

СФЕРА ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ ПІД ПРИЗМОЮ ВІЙНИ І ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ:

чи готова Україна до зеленої битви за ринки ЄС?

Людмила Циганок,

Президентка Асоціації професіоналів довкілля РАЕW,
Гендиректор «Офісу сталих рішень»

РАЕВ ОСР

Без реального дотримання екологічних норм ми втрачатимемо ринки, інвесторів і партнерів.

Без реальної модернізації промисловості, без декарбонізації, без відповідності стандартам утилізації відходів і поводження з водними ресурсами — ми залишимося на узбіччі нової економіки.

Чи готові ми до цього виклику?

РАЕВ ОСР

□ Чим ризикована невідповідність євродирективам для українського бізнесу:

- **Втрати доступу до ринків ЄС**

→ Без відповідності новим ESG та кліматичним вимогам товари можуть просто не потрапити на ринок ЄС.

- **Фінансові бар'єри (СВАМ)**

→ Продукція з високим вуглецевим слідом буде обкладатись податками при імпорті в ЄС, що зробить її неконкурентною за ціною.

- **Репутаційні ризики**

→ Європейські партнери, банки й інвестори уникають співпраці з компаніями, які не відповідають стандартам сталого розвитку.

РАЕВ ОСР

- **Доступ до фінансування**

→ ESG — нова мова банків і фондів. Немає ESG-системи — немає дешевих кредитів, грантів чи зелених інвестицій.

- **Регуляторний тиск і штрафи**

→ У міру наближення України до ЄС вимоги на внутрішньому ринку теж зростатимуть — недотримання може призвести до штрафів і санкцій.

- **Втрачена конкурентна перевага**

→ Компанії, які запізняться з адаптацією, програють навіть на внутрішньому ринку: державні тендери, контракти великих корпорацій будуть прив'язані до ESG

Чому вигадування власних «зелених правил» замість відповідності євродирективам — критичний ризик для України:

⊘ Несумісність із правом ЄС

- Якщо українські закони суперечитимуть євродирективам (наприклад, будуть інакше рахувати викиди від біомаси), **українські товари вважатимуться такими, що не відповідають європейським стандартам.**
 - Результат: товари підпадають під **податок СВМ**, втрачають доступ до спрощених процедур експорту.
- Добавить основной текст

РАЕВ ОСР

✳ Втрата довіри ЄС до України як до партнера

- ЄС очікує гармонізації законодавства, а не креативних «альтернативних підходів»
- Якщо Україна ухвалить закони, що суперечать правилам ЄС, це буде сприйнято як порушення політичних домовленостей і умов євроінтеграції.

РАЕВ ОСР

Підриг власної позиції в переговорах

- Якщо ми самі створимо невідповідність у зеленій політиці, ми втратимо право вимагати від ЄС рівного ставлення

Ускладнення імплементації європейських механізмів (СВАМ, EU ETS)

- Україна взяла зобов'язання приєднатися до Європейської системи торгівлі викидами (EU ETS).
- Якщо підхід до викидів у нас буде інший, ніж в ЄС, ми не зможемо повноцінно інтегруватися у спільний ринок викидів.

РАЕW ОСР

Блокування європейських фінансувань і програм підтримки

- Багато зелених фондів і програм ЄС (наприклад, Innovation Fund, Modernisation Fund) доступні тільки для країн, що впроваджують європейські правила без викривлень.

Створення юридичної пастки для бізнесу

- Підприємства в Україні будуть змушені дотримуватись двох суперечливих систем: однієї — для української звітності, іншої — для експорту в ЄС.
- Це ускладнить роботу, підвищить витрати і змусить багатьох шукати інші ринки або мінімізувати присутність в ЄС.

Приклад

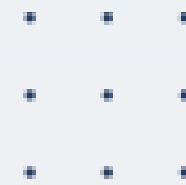
Національний інструмент ОВД суттєво відрізняється від європейського

1

1) Україна жорсткіше підійшла до регулювання господарської діяльності, охопивши дозвільною процедурою з оцінки впливу на довкілля (ОВД) не лише види планованої діяльності, передбачені Додатком I до Директиви 2011/92/ЄС, а й види діяльності, передбачені Додатком II.

В підсумку за кількістю справ у реєстрі ОВД ці «додаткові» види діяльності перевищують ті, що передбачені Директивою 2011/92/ЄС у декілька разів!

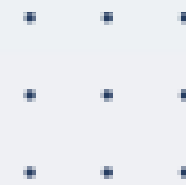
В Україні Висновок з ОВД — це не один дозвільний документ щодо однієї господарської діяльності.

2

2) Критерії необхідності здійснення ОВД є суттєво розширеними, порівняно з вимогами європейських конвенцій і директив. Це значить, що **набагато більше видів діяльності зобов'язані отримати дозвіл, аніж в країнах ЄС**, де повинні проходити ОВД лише види діяльності та об'єкти які можуть мати значний вплив на довкілля. Як наслідок, в Україні об'єкти, які дійсно суттєво впливають на довкілля, загублені у великій масі інших проєктів

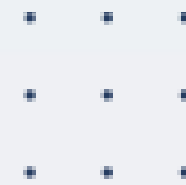
3

3) В Україні **відсутні чітко прописані вимоги стосовно питань, які необхідно розглянути під час екологічної оцінки тої чи іншої діяльності**. Питання, які повинні бути розглянуті у звіті з ОВД можуть бути визначені уповноваженим органом на вимогу суб'єкта господарювання.

4

4) Маємо **практику відмови у видачі висновку**. Це суперечить положенням Директиви, яка чітко врегульовує процедуру ОВД, та не передбачає можливості уповноваженого органу відмовити у видачі висновку з ОВД (ст. 1, п. 2 п. п. г Директиви).

5

5) «Закон про ОВД» дає значні повноваження експерту уповноваженого органу. Ця норма розрахована на експерта-фахівця у своїй галузі, який може зробити об'єктивну оцінку та надати обґрунтовані пропозиції.

Чи є універсальні експерти в уповноваженого органу: і в нафтогазовій галузі, і з питань сільського господарства, металургії, вітроенергетики, цементного виробництва, розробки кар'єрів тощо?

Об'єктивність і фаховість таких висновків – питання риторичне. На підтвердження: не зафіксовано жодного випадку надання пропозицій екологічно обґрунтованого варіанту такими «експертами».

РАЕВ ОСР

За понад 6 років після впровадження процедури з ОВД виникає чимало запитань і до об'єктивності процедури з ОВД, зокрема це зумовлено:

- відсутністю обов'язкової вимоги кваліфікаційного навчання для розробників звітів з ОВД, що призводить до погіршення якості написання самих звітів та відсутності уніфікованого підходу до оформлення, викладу матеріалів тощо;
- навіть з появою методичних рекомендацій щодо написання звітів з ОВД не покращилась якість написання звітів, оскільки в багатьох питаннях Загальні методичні рекомендації не є конкретизованими і містять лише загальні вказівки, а також суперечать Постанові КМУ №1026;

РАЕВ ОСР

- для багатьох видів діяльностей відсутні специфічні критерії та методики оцінки впливу, які були б імплементовані в українське законодавство, тому часто розробники використовують методики інших країн, які у нас не мають жодної юридичної сили;
- важливим критерієм оцінки є визначення екологічних обмежень діяльності та картографування потенційних ділянок, які можуть потрапити у зону впливу. Для об'єктивної оцінки потрібно розробити низку специфічних програм, які б дозволяли моделювати вплив, зокрема оновити славнозвісний "Еол" (система екологічного моніторингу), створити українські програми моделювання поширення шуму, мерехтіння тіней, можливого впливу на водні об'єкти у разі скиду у них, зони потенційного ураження ґрунтів у разі розливу ПММ тощо.

Це б допомогло полегшити роботу як для розробників звіту так і для органів контролю. У Польщі, Естонії, Чехії та ін. найближчих сусідів питання експертів уповноважених органів людей, що приймають рішення, давно стало ключовим в розрізі ОВД.

Що створює найбільші ризики?

Невідповідність євродирективам створює критичні ризики:

втрата ринків, податкове навантаження через СВМ, репутаційні втрати, ускладнення доступу до фінансування, зростання регуляторного тиску та відставання на внутрішньому ринку.

«Альтернативні підходи» до євродиректив — пастка для України.

Несумісність із європейськими нормами блокує експорт, руйнує довіру ЄС, підриває позиції на переговорах і унеможлиблює участь у спільних механізмах, таких як EU ETS.

Система ОВД в Україні перевантажена і не відповідає європейському підходу.

Надлишкове регулювання та слабка якість процедур ОВД створюють бюрократичні бар'єри для бізнесу, не забезпечуючи при цьому реального покращення стану довкілля.

Необхідна глибока реформа екологічного регулювання.

Потрібно гармонізувати процедури з нормами ЄС, забезпечити кваліфікацію експертів, створити сучасні методики оцінки впливу й цифрові інструменти для екологічного моніторингу.

✦ Висновок-попередження:

Якщо ми не адаптуємо екологічну політику до стандартів ЄС системно й без викривлень, український бізнес опиниться на периферії нової зеленої економіки, втрачаючи можливості, фінанси і конкурентні позиції.

Асоціація професіоналів довкілля РАЕВ у співпраці з «Офісом сталих рішень» та за підтримки Посольства Республіки Словенія в Україні і Міністерства закордонних та європейських справ Республіки Словенія

Академія Зелених Професій — це інкубатор нової генерації фахівців, що творять майбутнє уже сьогодні.

Як стати учасником студентом АКАДЕМІЇ ЗЕЛЕНИХ ПРОФЕСІЙ?

Участь безоплатна для всіх, хто пройде конкурсний відбір!

- 1) Зареєструйтесь [ЗАРЕЄСТРУВАТИСЬ](#)
- 2) Заповніть МОТИВАЦІЙНОГО ЛИСТА
- 3) Очікуйте зарахування до учасників проєкту

[Академія Зелених Професій](#)

Дякую за увагу!

Людмила ЦИГАНOK,

президентка Асоціації професіоналів довкілля РАЕВ,
Гендиректор «Офісу сталих рішень»

+ 38 050 9480485

